

Kunnskapsdepartementet v/

Kunnskapsminister Tonje Brenna og
Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe

Trondheim/Oslo, 02.feb 2023

Felles mobilisering for STEM-fagene

Vi står overfor en rekke enorme utfordringer. Tap av naturmangfold, omstilling til bærekraftig matproduksjon, økte cybersikkerhetstrusler, klima- og energikrise er bare noen av disse. Verdenssamfunnets klimaambisjoner er utilstrekkelige, og framskrivninger tilsier at vi er på vei mot fatale 2,5 graders oppvarming. Allerede nå rammes vi av konsekvensene av manglende IKT-sikkerhet; hybrid krigføring og alvorlige dataangrep på norske kommuner. Samtidig er det usikre tider i verden, krig i Europa, energikrise, økende renter og inflasjon.

Abelia, IKT-Norge, NITO, Tekna, Fellesforbundet, og Nasjonalt senter for realfagsrekruttering mobiliserer nå til felles innsats for å øke rekrutteringen til teknologi og realfag gjennom satsingen *STEM for fremtiden*. STEM er den engelske forkortelsen for Science, Technology, Engineering and Mathematics. Til tross for at løsningsene på de store utfordringene ligger i STEM-fagene, på alle utdanningsnivåer, har Norge siden 2019 stått uten en nasjonal realfagsstrategi. Vi inviterer ministrene Tonje Brenna og Ola Borten Moe til å ta eierskap til *STEM for fremtiden* og ønsker å møte dere for å drøfte mulighetene som ligger i satsingen.

Det norske samfunnet har et behov for kompetanse innenfor teknologi- og realfag som er høyere enn noen gang, og etterspørselen er økende. For å håndtere utfordringene vi står overfor, må flere unge utdanne seg innen STEM-fagene. Kompetansebehovet i norsk arbeidsliv er kritisk og kan i ytterste konsekvens gå utover sikkerhet, velferd og demokrati.

Aldri før har Norge utdannet så mange. Likevel er mangelen på STEM-kompetanse i næringslivet større enn noen gang. Bedrifter må si nei til ordrer og oppgaver, de har stillinger de ikke får besatt og må utsette utviklings- og innovasjonsoppgaver på grunn av manglende kompetanse. Vi, aktørene bak *STEM for fremtiden*, gjennomfører jevnlig kompetanse- og behovsundersøkelser, og tallenes tale er klar: dagens og framtidens samfunn er helt avhengig av at flere mennesker tilegner seg teknologisk eller realfaglig kompetanse.

- 55 prosent av kommuner oppgir at de har udekkede behov som følge av mangel på fagpersoner, og at det har blitt stadig mer krevende å rekruttere kandidater med teknisk-naturvitenskapelig kompetanse (Tekna)
- 62 prosent av virksomhetene opplever det som vanskelig eller meget vanskelig å få tak i ønsket ingeniørkompetanse (NITOs behovsundersøkelse)
- Det anslås at norske bedrifter mangler 10.000 ansatte med ingeniør- og teknisk kompetanse. Videre oppgir 2 av 3 bedrifter i Abelia, at de i noen, eller stor grad har et udekket kompetansebehov. I Byggenæringens Landsforening oppgir 70 prosent det samme, og tett etter følger Energi Norge (NHOs kompetansebarometer)
- Den anslåtte mangelen på arbeidskraft innen IKT anslås til 3250 ubesatte stillinger i 2020 (NAVs bedriftsundersøkelse)
- Beregninger viser at Norge trenger 40 000 flere sysselsatte med IKT-utdanning innen 2030, og mangelen på kvalifisert arbeidskraft medfører betydelige negative konsekvenser for økonomisk vekst og velferdsøkning (IKT-Norge)

Endringer tar tid, men vi vet hva som motiverer og trigger realfagsinteresse hos barn og unge. Det må legges bedre til rette for samarbeid mellom lokalt og regionalt næringsliv, lokale myndigheter, utdanningssektoren og skoleverket. Tiltak må ha lokal og regional forankring, men være basert på felles nasjonale virkemidler, slik at barn og unge over hele landet får de samme mulighetene.

STEM for fremtiden vil arbeide for å:

- Styrke teknologi- og realfagene i skolen gjennom økt lærerkompetanse og læremidler av god kvalitet ved å
 - vise teknologi- og realfagenes aktualitet gjennom praktiske og aktiviserende elevaktiviteter
 - styrke undervisningen i håndverk/praksisfag, naturfag og teknologi gjennom skoleverksteder og samarbeid med lokalt næringsliv
 - gi alle lærere rett og plikt til videre- og etterutdanning i tråd med læringsmålene i fagfornyelsen
 - videreføre og styrke tilskuddsordningen for innkjøp av digitale læremidler under "den teknologiske skolesekken" for å unngå digitalt utenforskap og sikre barns krav til personvern
- Bedre rammevilkårene for ingeniør- og teknologiutdanningene med mål om å øke antall studieplasser og styrke rekrutteringen ved å
 - sikre langsiktig finansiering, god infrastruktur, rekrutteringsplan for vitenskapelig ansatte og undervisere, samt oppdatert utstyr ved utdanningsinstitusjonen
 - øke antall studieplasser innen teknologiske fag og tilbudet av spesialiserte IKT utdanninger
 - styrke lærlingmodellen i bedrifter for de tekniske lærefagene i videregående opplæring
 - opprette flere fagskoleplasser innen teknologiske fag
- Etablere STEM-økosystem i samarbeid med skole, utdanning og arbeidsliv for å
 - styrke offentlig- private samarbeid gjennom regionale økosystem
 - øke volumet og mangfoldet i rekrutteringen til teknologi- og realfag, herunder flere kvinner
 - synliggjøre, videreutvikle og oppskalere regionale og nasjonale rekrutteringstiltak
 - sørge for kontinuitet og sammenheng i rekrutteringstiltak rettet mot ulike aldersgrupper

Det er tverrpolitisk enighet om betydningen av tilstrekkelig STEM-kompetanse. Nå trengs politisk vilje og handling for å gjennomføre de tiltakene vi vet virker. En satsing på realfag og teknologi må bygge på regionale tiltak støttet av nasjonale virkemidler. Erfaringer fra andre europeiske land viser at forankring på regjeringnivå og støtte fra regjering og relevante departementer er avgjørende for å lykkes. Vi ser frem til videre dialog, og ber om snarlig tilbakemelding.

Med vennlig hilsen

abelia

Øystein E. Søreide,
Adm.dir.

IKT Norge

Øyvind Husby
Adm. dir

NITO

Trond Markussen
President

 Tekna

Lars Olav Grøvik
President

 Fellesforbundet

Jørn Eggum
Forbundsleder

Nasjonalt senter for
REALFAGSREKRUTTERING

Guro Rørvik
Leder